

ԼՐԱՔԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 140 դր. 1
Վեցամսեայ ,, 75 ,,
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դր. 1
Ստորագրութիւնները կաթիլի են:
տարագրութիւնները ամսոյն 1 դր.
Եւ 15 ինչ կը սկսուին:

Դուրս երջալիք լրագիրներուն համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյ վերաբերեալ համայն կամ ք
եւ իշխ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղղուի. եւ ամսոյն համարուն ծախ-
քը խրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 31 ՄԱՅԻՍ

Հեռագիրն այս շաբթու տխուր լուր մը բերաւ Եւրոպայէն:

Իտալիան իր ամենէն երեւելի և անձնանութիւնը գաւազն ու Եւրոպայ ալ իր առաջին քաղաքագէտներէն մէկը կորսնցուց:

Քալուր կոմսը՝ Իտալիոյ միութեան շարժառիթն ու ակոյեանը լատ. յունիս շին մեռաւ խորունկ սղոյ մէջ ընկղմելով համայն Իտալիա:

Քալուր կոմսն այն մեծահանձար անձնէն մէկն է, որ ժամանակ ժամանակ աշխարհի վրայ կրտսնութիւն մեծամեծ գործեր կատարելու համար իր անունը հաւանաշատէն Իտալիոյ միութեան մեծ գործին՝ որ առանց իրեն թերեւս չէր կրնար զուլու ելլել: Իրմանը կարծաւոր հիւանդութեան մը արդիւնք է. բայց դեռ հիւանդութեան ինչ ըլլալը չէ խնայուած, և ոչ իր վերջին վարկեաններուն վրայ տեղի կուտիւն մը կայ: Յառաջիկայ թղթաբերն անշուշտ մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի բերէ մեզ այս տխուր դէպքին վրայ:

Եւրոպայի ընդհանուր վիճակին նախելով, խաղաղութեան աւելումն կատարածները մեծ մասամբ փայտած են:

Ենթադրելով խորհրդարանին մէջ եղած ապահովել յայտարարութիւնները և Վաղդիոյ կայսեր ու պաշտօնեայններուն դեմ դաշնագրութիւնները վստահութիւն կուտան թէ գոնէ այս տարի Եւրոպայի խաղաղութիւնը վերականգնուի փոքր չկայ թէ որ անանկալ դէպք մը չպատահի:

Իտալական կառավարութիւնը յաւելուի գաւազններուն մէջ խաղաղութիւնն ու անդորութիւնը հաստատելու աշխատած ժամանակը, Պուրպուրեաններն Հռոմի մէջ նստած՝ ամեն հնարք ի գործ կը դնեն յիշեալ երկիրը խռովելու համար:

Հռոմէն լուր կուտան թէ Պուրպուրեան ընկերութիւն մը կազմուել է հոն կը բռնական անուան մը տակ, որուն ներքին նպատակը պիտի ըլլայ նոր գրգռութիւններ տարածել Իտալիոյ միացեալ գաւառներուն և գլխաւորապէս Վալիէի մէջ:

Իտալական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Հռոմի զինուորական իշխանութիւնը Վալիէին կայսեր կենացը դէմ նիւթուած գաւառներուն մը բռնութիւն յիշեալ քաղաքին մէջ: Այս վերջին լուրը սուտ կը հանէ գաղղական Քալուր լրագիրը:

Վաղդիոյ մէջ լրագրաց ազատութիւնը ընդարձակելու համար պատրաստուած նոր օրինագիրը Պետութեան ատենանէն ընդունուեցաւ:

Նոր օրինագրին գլխաւոր տրամադրութիւններէն մէկն է խափանել 1852ին հաստատուած օրէնքին, Յէրոլդ յօդուածը, որով լրագիր մը երկու տարուան մէջ

երկու անգամ դատաւարտուելէն ետեւ կը խափանուէր:

Հարկ չէ ըսել թէ այս խիստ օրէնքին վերջնային մեծ գոհութիւն կը պատճառէ Վաղդիոյ լրագիրներուն:

Վաղդիական Մօնիթօր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Տարնի գաղղական ու անգղիական դեսպանները որ Եւրոպայ մայրաքաղաքէն փախել են, Տարնի կառավարութեան խնդրանքը նորէն Եւրոպայի դարձել են:

Կառավարութիւնը դեսպաններուն առաջարկած պայմաններն ամբողջ ընդունելու և կատարելու է: Վաղդիոյ միւրաժ ատենին փառաւոր ընդունելութիւն մը ըրեր է իրենց, և Վաղդիոյ ու Ենթադրելով խաղաղութիւնը որ ընդունել են:

Քօլինչին զրկուած գաղղական զօրքերն այս օրերս մեծ յարձուգիւն մ'ալ ընելով Միթօ անուն ամուր քաղաքն ալ առել են: Ասով ստորին Քօլինչին բոլոր երկիրը Վաղդիացեաց ձեռքն անցեր է:

Յիշեալ երկիրը, կրէ Քալուր լրագիրը, Վիոյ ամենէն հարուստ երկիրը ներքին մէկն ըլլալով, իր բերքերուն շատութեամբն ու զանազանութեամբ խիստ շահաւոր գաղղականութիւն մը պիտի ըլլայ Վաղդիոյ համար:

Լեհաստանի մէջ խտուածիւնները կը շարունակեն ժողովրդեան դէմ:

Պէտլինէն մայիս 18/30 թուով լուր կուտան թէ նոր կռիւ մը եղեր է Վարշաւայի մէջ ժողովրդեան ու տեսչական զինուորներուն մէջ, և քանի մը մարդիկ մեռնելով խաղաղութիւնը վերահաստատուել է:

Լեհաստանի Վարշաւա քաղաքէն մայիս 19/31 թուով լուր կուտան, թէ Լեհաստանի ընդհանուր կառավարիչ Սիլվիոս իշխանն առջի օրը վախճանել է:

Բեղրադիոյէն եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ պատերազմի պաշտօնեայ Սուքոլանթի գործակալը Սիլվիոս իշխանին յաջորդ ընտրուել է:

Հունգարիայի աղագային ժողովին մէջ վիճարկութիւնները կը շարունակեն: 70 էն աւելի ժողովական ատենախօսութիւն ընելու համար անունին գրել տուել են դիւանին, ուսկից կը հասկցուի թէ վիճարկութիւնները տակաւին երկար ժամանակ պիտի շարունակեն: Մինչև հիմա խօսուածներէն կը տեսնուի թէ Աստուրիոյ տէրութեան պահանջներէն չկիտի կրնան ընդունելութիւն գտնել Հունգարիայի ժողովին՝ որ անպատճառ 1848ին սահմանադրութեան վերահաստատուելը կը պահանջէ անկախ կառավարութեամբ մը և իրեն սահմանադրական թաղաւոր ու նենալով Աստուրիոյ կայսրը:

Մարդէն (Տիւ) եկած լուրերուն նայելով, այժմեան կայսեր կործանումը խիստ հաւանական կերեւի թէ պէտք ալ:

նուականները թաղաւորին կողմն են, բայց զօրքերն ու Ենթադրելով խաղաղութիւնը թաղաւորին եղբորը կողմն են, որ թաղաւորական աթոռը եղբորը ձեռքէն խլելու կաշխատի:

Պարսկաստանէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Տեղեւոյնի սովորաբար կատարի մէջ ալ տարածուելով՝ թէ հարանի բնակիչներն անգամ նեղից սկսել են, և ասկից անխաղաղութիւններ կը ծագեն եղեր: Այս հարցն այս անխաղաղութեանց առաջին առնելու համար կարեւոր անօրէնութիւններ ըրեր է, որոց մէկն է աւան տեղ հրամաններ զօրքեր, որպէս զի ցորեն հասցնեն թէ հարան, և բոլոր կառավարները ցորենի փոխադրութեան գործածեն:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրուէն հեռագրով լուր եկաւ Ռ. Գուաթ թէ Վաղդիական զօրքերը ուրջեալ պայմանաւորին օրը (յունիս 5 լատ.) մեկնել են Պէրուէն:

Եւրոպական մեծ տէրութեանց երեսփոխաններն ու գործակալները անցեալ հինգշաբթի օրը երկրորդ ժողով մը ըրին Վաղդիական Վարշաւա քաղաքին գործող պաշտօնէն ծովեղերեայ պալատը:

Արտուի թէ տէրութեանց երեսփոխաններն համաձայնել են Լեհաստան կառավարութիւնը քրիստոնեայ Վաղդիական մի մը յանձնելու խնդրոյն վրայ:

Արտուի օրը երրորդ դեսպանաժողով մը եղաւ Վարշաւայի գործին համար մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատունը, ուր ներկայ էր նաեւ բարձրագուտիւ Վալի փաշան:

Այս ժողովին մէջ Լեհաստան կողմութեան գլխաւոր հիմքը համաձայնութեամբ որոշուելով, կայսերական կառավարութիւնը կ'ըջաղէ նոյն հիմանց համաձայն ըլլալով կազմութիւնը կանոնաւորող յօդուածները շինելու:

Պէրուէն եկած վերջին լուրերը՝ որ մինչև լատ. յունիս 3 կը հասնին, կը ծանուցանեն թէ վիեննայի Պուաատ փաշան Վաղդիական զօրաց հրամանատարին և գլխաւոր պաշտօնակալներուն կողմէն մը ըրեր է, որուն մէջ Վաղդիոյ կայսեր և օգոստոսիաւ Վաղդիական կենացը բաժանելու առաջարկուել են:

Վաղդիական զօրքերը յունիս 1 էն սկսեալ՝ նաւերը մանել սկսել են:

Արտուի թէ յիշեալ զօրաց հրամանատար Պօթօ Տօրու զօրապետը Պէրուէն ուղղակի Ա. Պօլսն պիտի գայ:

Օգոստոսիաւ Լեհաստան երրորդ կարգի Մէճիսիէ պատուանշան շնորհեց Ռ. Գուան առաջին թարգման վիեննայի Երկրի պէյին:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վաղդիական ժողովոյ հին և նոր անդամներէն ոմանց հրաժարմանը պատճառաւ նախնիաց թիւերնու մէջ ծանուցուած Ռեհանուր ժողովն անցեալ հինգշաբթի օրը գումարեցաւ 100 էն աւելի երեսփոխաններու և 60 էն չափ անդամակցներու ներկայութեամբ:

Ռեհանուր ժողովոյ ատենապետի փոխանորդ Վաղդիական մեծարգոյ Ստեփան պէյը վերջին ընտրութիւններուն ժամանակը Վաղդիական ժողովոյ անդամ ընտրուած ըլլալով, դիւանը նախ իր պալատը լեցնելու համար անոր տեղը ուրիշ անձ մը ընտրելու առաջարկեց, ուստի ժողովն առաջին գործը եղաւ ատենապետի փոխանորդ մը ընտրել քուէարկութեամբ: Բայց որովհետեւ Սահմանադրութեան պահանջած երեսփոխանաց 111 մեծագոյն թիւը ներկայ չէր, այս պատճառաւ ժողովը մինակ քուէարկութիւն ըրաւ և քուէահամարը ուրիշ օրուան թողուլ որոշեց՝ որպէս զի բացակայ երեսփոխանաց ալ քուէն առնուի:

Այս առաջին քուէարկութիւնը ընդունելու ետեւ, կարող եկաւ Վաղդիական ժողովոյ անդամաց պալատը լեցնելու համար ըլլալով քուէարկութեան:

Եւրոպական ժողովականը հրաժարական տրուած էին: Հիմնական:

Մեծագուտիւ
Գեորգ պէյ Նրամեան.
Յակոբ աղա Մուպահեմեան.
Յակոբիկ աղա Վարապետեան.
Յօհաննէս աղա Մարտիրոսեան.
Մահալ Վալի Եֆենտի:

Նորեքէն ալ
Սիւն պէյ Տատեան.
Յարութիւն աղա Նրիկեան:

Ատենցմէ առաջին զօրաց հոն ներկայ ըլլալով, Ռեհանուր ժողովը միաձայնապէս զանց նախ վիեննայի Ռեհանուր Գեորգ պէյին որ հրաժարականը ետ առնու և մինչև տարեգրուի իր ազգասիրական պաշտօնը շարունակէ: Պէյը շատ աշխատեցաւ իր հրաժարականն ընդունել տալու բայց անհնար եղաւ: Այնքան չէ կըցաւ դիմանալ ժողովոյ իր վրայ ցուցեցած եռանդալին համակրութեանը, և հրաժարականը ետ առաւ ի ծախանայն գոհութիւն համայն ժողովականաց: Նոյն համակրութեան ցոյցն և խնդիրը եղաւ նաեւ հետզհետէ մեծագուտիւ Մուպահեմեան Յակոբ, Վարապետեան Յօհաննէս աղաներուն, և վերջապէս անոնք ալ ազգասիրաբար ետ առին իրենց հրաժարականը:

Ժողովը միաբերան իր շնորհակալութիւնը յայտնելով հրաժարականին ետ առնող ազգասէր յարգելեաց, և մնացեալ երեքին ստիպողական պատճառներ ունենալով հասկնալով անոնց տեղը երեքնոր ժողովական ընտրելու որոշում ըրաւ, ուստի և անմիջապէս քուէարկութիւնը կատարուեցաւ վերոյիշեալ կերպով, այսինքն քուէահամարը ուրիշ աւելու ձգելու պայմանաւ: Քուէարկութիւնը ընդունելու ետեւ,

Բնդհանուր ժողովոյ ատենադպիրը Ս. Երուսաղէմի Միաբանութեան կողմէն Բնդհանուր ժողովին գրուած բողոք մը կարդաց, որով Միաբանութիւնը դանդաղ կընէր մայրաքաղաքիս լրագիրներէն ոմանց իրենց դէմ հրատարակած անհաճոյ գրուածներէն: Յիշեալ բողոքէն պատ երկրորդ բողոք մըն ալ կարդացուեցաւ դարձեալ նոյն լրագիրներուն դէմ երեսունի չափ երեսփոխաններու ստորագրութեամբ: Այս երկրորդ բողոքն ալ կառավարիչը որ յիշեալ լրագիրներուն սանձ մը գնէ ազգային վարչութիւնը և թող չտայ որ ուղղանին դրեն և յականե յանուանէ մարդիկ նշաւակն:

Մտնապետ Եփէնտին կարծեաց ազատութեան սկզբունքը պաշտպանողներէն ըլլալով, ըսաւ թէ լրագրաց մասին իր պաշտպանածը կարծեաց ազատութիւնն է, և կարծեաց ազատութեան ինչ ըլլալը բացարեւելի:

«Արծեաց ազատութիւնը ուրիշ բան չէ, բաւ, բայց միայն կարծեաց միջոցով մը և հետեւաբար ստանց ազատ ընելու: Թիւնը. գէշ կարծիքները միտքերը կը լուսաւորեն ու չեն դայթակողեցնեն: Թէ որ զանոնք չննդենք դանուին: Ուրիշ գէշ կարծիքներուն առջեւ առնելու միակ ճամբան՝ կարծեաց ազատութեան ծառայելն է: Բնութիւն չընէր դուռի և կարծեաց ազատութիւնը վերջնապէս հասարակութիւնը խաւարի մէջ ձգել է և ոչ լուսաւորել: Թէ և բու պաշտպանած կարծիքները ուղիղ ըլլան, քանի որ ծուռ կարծիքներուն միայ քննութիւն չկայ, ասոնք դիւրաւ արձագանք կը գտնեն հասարակութեան մէջ: Սակայն ծուռ կարծիքներուն առջեւ առնել, զանոնք քննելու միջոց չենք չափող:»

Մտնապետ Եփէնտին կարծեաց ազատութիւնը ամեն տեղութիւններէն և մինչև կայսերական կառավարութիւնէն ընդունուած ըլլալը, նոյն ազատութիւնը իր գործ դնելու արտօնութիւնը լրագիրներուն չնորհուած ըլլալը, և այս ազատութիւնը անհնարութիւնը երկար բարակ հասկըցուեալէ ետեւ՝ խոստովանեցաւ որ հայ լրագիրներէն ոմանք՝ կարծեաց ազատութեան և ընտելութեան օրինաւոր սահմանին մէջ կեցած չեն: «Լրագիրները չափը կանցուցեն կոր, ըսաւ, բայց ո՞ր մասին, չէ թէ կարծիք յայտնելու մասին: ասիւր մեզի համար բոլորովին ազատ է: այլ ասի յարաբերութեան մէջ որ կը վստահուին որ և ո՞ր պարագայի մէջ, թէ՛ յայտնի ըլլայ թէ՛ գաղտնի: Մէկը իրաւունք ունի ուրիշ մը ամբաստանելու: բայց պէտք է որ իր ամբաստանութիւնը ապացուցանէ: ասիւր թէ ոչ՝ զգարաւի կըլլայ: Ինչու մէկը իրաւունք չունի ուրիշ մը վստահաբար ելլու, ուրիշ մը պատուոյն դաշնելու, թէ և այն ուրիշը ամբաստանութեան տակ ըլլայ:»

Այս կետերը բացատրելէ ետեւ, Մտնապետ Եփէնտին առաջարկեց որ յանձնաժողով մը ընտրուի լրագիրներուն իրաւունքն ու պարտաւորութիւնը վերոյիշեալ սկզբունք համեմատ յատուկ կանոնադրութեամբ մը ձգելու համար:

Այս առաջարկութիւնը համաձայնութեամբ ընդունուելով՝ որոշուեցաւ երկու եկեղեցական և հինգ աշխարհական հմուտ անձնք ընտրել վերոյիշեալ կանոնադրութիւնը պատրաստելու և Բնդհանուր ժողովոյ ներկայացնելու համար:

Այս որոշման ժամանակը ու ըլլալով ընտանրութիւնը նոյն օրը չէր կրնար կատարուիլ, որոշուեցաւ որ ամեն մարդ իր քուէն պատրաստելով մայիս 30 երեք շաբթի օրը Պատրիարքարանի դռնէ, և հոն քուէհամարը կատարուի թէ՛ այս յանձնաժողովին, թէ՛ Բնդհանուր ժողովոյ առաջնապետի փոխանորդին և թէ՛ Քաղաքական ժողովոյ երեք անդամոց ընտրութեան: Այս նպատակաւ Բնդհանուր ժողովը 8 քննիչ ընտրել 4 եկեղեցական

և 4 աշխարհական, որպէս զի մայիս 30 երեք շաբթի օրը Պատրիարքարանի թանկ և Բնդհանուր ժողովոյ իրական հետ քուէհամարի գործողութիւնները կատարին:

Ժամը 10ին ատենը վերցաւ:

Երեկ երեքշաբթի, Բնդհանուր ժողովոյ Իրական վերոյիշեալ քննիչներուն գործակցութեամբ քուէհամարի գործողութիւնները կատարեց ի ներկայութեան ամենապատու արքայական Պատրիարք Զօր, և քուէից արդիւնքն եղաւ հետեւեալը:

Լրագրաց յանձնաժողովին անդամք.
Երեսէս Ս. Խաչատուր քուէ 75
Ս. Երիտասկէս Սամաթիոյ " 56
Սերպիկէն Եփէնտի " 108
Ստեփան պէյ Եսայան " 62
Գրիգոր Եփէնտի Եղաթոն " 49
Գրիգոր Եփէնտի Օտեան " 39
Եղաթոն Եփէնտի Ս. Տառնան " 34
Հետեւաբար այս եօթն անձնք ըլլալով յանձնաժողովին անդամ անուանեցան:

Իսկ Քաղաքական ժողովոյ և Բնդհանուր ժողովի Իրական անդամներուն ընտրութիւնը քուէից բաժարձակ առաւելութեամբ կատարուել հարկ ըլլալով ըստ Սահմանադրութեան, և քուէից մեծագոյն թիւը՝ որ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց համար 96 է՝ Իրական անդամին համար 68 էր, ըսաւ մէկը չկրնալով ըստանալ, առաւելագոյն քուէ ստացողներէն կրնապատիկ անձանց յուշակներ շինուեցան ազգային երեսփոխանաց ղեկուէլու և նորէն քուէ խնդրելու համար:

Հաւաքի առաւելագոյն քուէ ըստացող անձանց անուանքը:

Քաղաքական ժողովոյ համար.
Յօհաննէս աղա Եղեարարեան քուէ 61
Ս. արքան աղա Սարաֆեան " 45
Ստեփան աղա Բարսեղեան " 33
Յօհաննէս աղա Սուրենեան " 33
Թովմաճան աղա Գայեթլեան " 33
Պօղոս պէյ Տառնան " 32

Իրական Մտնապետի փոխանորդի համար
Մկրտիչ աղա Եղաթոն քուէ 50
Մարտիրոս պէյ Կրճիկեան " 18

Այս կրկին յուշակներուն մէջէն ազգային երեսփոխաններն ու անդամակիցները 3 անձնք Քաղաքական ժողովոյ և 1 ալ Իրական համար ընտրելով՝ քուէին յառաջիկայ երեքշաբթի օրը ժամը 5 էն առաջ Պատրիարքարանի պիտի ղեկեն, ուր Բնդհանուր ժողովոյ Իրական ու քննիչները երկրորդ և վերջին քուէհամարի գործողութիւնը կատարելով՝ արդիւնքը պիտի հրատարակեն:

Արեւիկ օրը՝ մայիս 28՝ Ս. Պօփորի երեք շաբթի Զինքեար Իսկէսի գեղացու արձգալով ազգային նշանաւոր հանդիս մը տեսարան եղաւ: Հազարի չափ հայազգիք մեծ մասը ուսումնասիրելով տարաբար ազգային Սահմանադրութեան առաջին տարեդարձը տօնելու համար կոչուեց մը ըլլին, որուն ամեն մէկ պարագաները հայ սիրտերու բերկրութեան առիթ են և ընդհանուր ազգիս պատիւ: Մենք անձնական գործերէ ստիպեալ չկրցանք ներկայ գտնուիլ այս արժանաւոր յանդիսին: Բայց բազմաթիւ բարեկամներ որ հոն ներկայ էին՝ գեղեցիկ նկարագիր մը կրնեն: և մէկն ալ մանրամասն տեղեկութիւն մը գրած է մեզ, որուն հրատարակութիւնը զալ շաբթուան թողելու կը պարտաւոր ընեն: Այս անգամ կը խնդրուի մենեզգատ յուշելու մը մեր արգոյ ընթերցողաց հաղորդել ընտիր ծառայի և ոտանաւոր երգ մը զորոնք յիշեալ հանդիսին մէջ խօսած և երգած է Պօլաթբաշի զուրմի գաղտնի հայկաբանութեան դաստաւար Պ. Ն. Ս. Ս. Եղաթոնեան:

Նիկողոսիոյ վիճակին մէկ քանի գեղերուն մանաւանդ Պահլէճի գիւղի 1000 տունէն աւելի հայ բնակիչք որ ածխագործութեամբ և տախտակագործութեամբ

կապին, առաջինին երկու տարիէ ի վեր ապարդիւն վիճակի մէջ գտնուելով և երկրորդին տեղութեան հրամանաւ արգելուելով՝ անհնարին աղքատութեան և յետին թշուառութեան մէջ ինկած են, տնանի որ շատերը՝ երկու օրը շերտ (տիւլիմ) մը հաց գտնելու ներքինութիւն կը քաշեն եղեր: Երգէն քանի մը հոգի ալ կը ստակնք բսելու՝ անօթի . . . երանի թէ սուտ ըլլար:

Մանկ աղետալի թշուառութեան մը աչք գոցել և չողորմիլ անհնար է մեր գրթիկաւոր ազգայնոց: Տարեւաւոր անմեղ արարածներ այս վայրկեանիս սուգամահ մեռնելու կէտին հասած են, և քանի մը օրէն դուք խիտ աղետալ լուրեր պիտի ստանանք թէ որ շուտով օգնութիւն մը չըլլայ: Միկա ոչ միայն քրիստոնէական, ոչ միայն ազգասիրական, այլ և մարդկութեան անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մ'է: Մեր ազգը ետ չկենար այս պարտաւորութեան ասանկ ծանրաշին պարագայի մը մէջ: Աւտի կառավարիչը որ ազգային Պատրիարքարանը շուտով ստորագրութիւն մը բանայ, որըմութիւն հաւաքել սկսի և հետգհետ հաւաքուած ստակը օգնութեան հասցունէ Պահլէճիի ողորմելի բնակչոց:

Յիշեալ գեղէն նամակ մը գրուած է մեզ՝ զոր ընթերցողը կը զարհուրի և զոր ներկայ թերթիս մէջ չկրնալով հրատարակել՝ գալ շաբթուան կը թողնուի:

ՆԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գաղղիոյ վէհախառ Վարդէնի կայսրը հաճեցաւ Լէօթիոն Գիւնթի կարգին ասպետ անուանել Սօփի Կառալ Վարդիսին որ կայսերազուն իշխանաց և արքունական Մէհմետիսիանայի գաղղիցի դաստառ է: Մանաւոր ուրախութեամբ մը կը հրատարակեն այս լուրը, զի Սօփի Կառալէն այն ազնիւ Վարդիսինընէն է որ թէ խօսքով թէ գրով և թէ դոճքով մեծ համակրութիւն յայտնած են Հայ ազգին: Կարձեալ Հայ երկրասարդաց մէջէն մեծ մաս մը իր գաւերով ուսմանց մէջ յառաջացած են, և որոց ոմանք տեղութեան պաշտօններու մէջ գործածուելով պատիւ կրնեն ազգիս:

Սոր համար ահա՝ ի պատէ կը խնդակցենք և կը շնորհակտենք իրեն եղած այս նոր պատիւը, վստահ ըլլալով որ ազգայնոց շատերը հաղորդ պիտի ըլլան մեր այս զգացմանց յայտարարութեանը:

Բարձր մեծ Եղաթոնին հրամանաւր՝ մայրաքաղաքէն Կոստանու գաղղի ճանապարհորդներէն Իսկիւտար անցած ժամանակին առնուած 4 զուրուշ տուրքը խափանեցաւ:

Մեղալ շաբթու Մանիսայի մօտերը բնակեալ Թաթար գաղթականներէն չորս հարիւր հոգի Ռուսաստան դառնալու գլխով Ս. Պօլս եկան, և ասից Կերէ գաղղի Ռուսաց ընկերութեան Քէրսօնէի շողեւանով:

Միւս կողմէն Գրքմէն անդադար գաղթականներ կուգան Տաճիստան:

Բարձրագոյն Սերտարը Լքրէմ Խօմէր փաշայի ղեկուորակց և արեւելեան պատերազմին մէջ քաջութեամբ անուանի եղող Իսթանբուլ փաշան որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, անցեալ կիրակի վախճանեցաւ:

Արսուի թէ գաղղիական ընկերութիւն մը կայսերական կառավարութեան առաջարկութիւն ըրեր է Քիւսիւք Զեք մէճի լիւր ծովին հետ կցելով ընդարձակ նաւահանգիստ մը ընելու, ուր բոլոր վաճառական նաւերը կրնան պատասխարիլ և իրենց ապրանքներն ալ չորս կողմը շինուելով միջերանցներու մէջ դրուելով, մարտաներութեան առաջը բողոքով կառնուի:

Նոյն օրէն մայիս 5 թուով կը զըրեն, թէ քանի մը տարիէ ի վեր յիշեալ քաղաքի Հայ ժողովրդեան մէջ քիստո

նեական սէրն ու խաղաղութիւնը տարբեր պատճառ եղող երկնական հերձուածին յարեալ քանի մը միամիտ հայազգեաց երկու ղեկավարներ Բիւստմեան Սարգիս և Ներսէս Երզրեան Պարսամ վերջապէս հայաստանեայց եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձեր են: Այս վերադարձը հոգեւոր ուրախութեան առիթ մը ըլլալով Երզրատու բարեպաշտ հայ ժողովրդեան կը խնդրեն մենե որ լուրագրոյ մէջ հրատարակենք ի բերկրութիւն համօրէն բարեպաշտ ազգայնոց:

Թարսուսի (Տարսուս) միւտիր Մեհմետ Եփէնտին զօրաքաղութեան յանցանքի մէջ բռնուելով, գողցած ստակներուն կրկնապատիւր վճարելու և երեք տարի Սիւրուս կղզին բերդի մը մէջ բանտարկուելու դատապարտուեցաւ:

Մոյն յանցանքին մէջ դանուած ըլլալով նաև Պալարիստանի Վարժօմէր քաղաքին դատաւոր (գատոր) Մուսթաֆա Եփէնտին, ի տեսիլ հասարակութեան դրուելու և երեք տարի Սիւրուս բերդին մէջ բռնի աշխատելու դատապարտուեցաւ:

Պերութի նախկին կուսակալ Խուրշիտ փաշան և Գերիթ Թաշիր փաշան մինչև ցմահ Երեւանի բերդին մէջ բանտարկուելու և Խուրշիտ փաշայի քեհանեան ալ Սիւրուս կղզին արտօրուելու դատապարտուեցան:

Մեղալ ուրբաթ օրը Մասիսէն պարապ կառք մը Պէյօղլու դարձած ժամանակը, գեղէն քիւ մը հեռուէն, մարդ մը կառավարին վրայ յարձակեցաւ դանակով, և զանկա կողոպտելու օւղեց: Կառավարը դէմ կենալով ձեռքի խաղաղանով զոր կառ չարագործին, բայց աւաղար ձեռքի դանակով քանի մը հարուած տուաւ կառավարին և զանկա գետինը տարածելով ձգեց փախաւ:

Մեղալ կիրակի օրը Ղանիկ անուն հայ ձկնորս մը Լատիսայեց Ս. Երզրու զուրմիտ տօնին համար Բանակաթիլի Կաթիսայեց եկեղեցին կատարուած հանդէսը տեսնելու երթալով իր երկու մանր գաւակացը հետ, Պէյօղլուի Թաթարիսին առջեւ՝ Հաճի Լէմէտ աղա անուն տաճիկ վաճառականի մը Յերհատ անուն սպասաւորը որ ձիարձակ անդիէն կուգար խեղճ ձկնորսին զարնուելով՝ գետինը կործանեց ու չարաչար վիրաւորեց զանկա: Տեսչութեան ղեկավարները հասնելով վերադառնալով և պատգարակի մը մէջ գնելով՝ Պէյօղլուի Ս. Երզրու տարին, ուր առաջին դարմաններն ըլլուելէ ետեւ իր տունը ղեկուեցաւ:

Տեսչութեան ղեկավարները միանգամայն բռնեցին անխոհեմ ձիաւորը և տարին բանտարկեցին:

Արսուի թէ իր տէրը Հաճի Լէմէտ աղան ձկնորսին հատուցում մը ընելու առաջարկեց է:

Մոյն օրը Պէյօղլուի Հայոց Գերեզ մանստան առջև բեռնակիր մը նոյնպէս ձիէ մը զարնուելով կործանեցաւ, և չարաչար վիրաւորուելով երկու օր ետքը մեռաւ:

Արեւիկէն կը գրեն թէ Քիւրտուս տանայ կուսակալ վեմ. Ալի Ռիզա փաշան Պէյօղլուի նահանգը ասպատակող Միր Եսիւի և Միր Հափտանուն քիւրտ աւազակները ձերբակալ ըրեր է: Յիշեալ վտանգաւոր չարագործները՝ Սարսու մէջ ի տեսիլ հասարակութեան դրուելէ ետեւ 15 տկան տարի շղթայաւոր աշխատութեան դատապարտուել են:

Գաղղիոյ մէջ այս օրերս թափուած պողպատէ նորահնար թնամթ մը կը փորձուի, որ մինչև 12 հալար մէթրո հեռուէն ու մը կարճակէ կրնան (անհաւատալի բան): Արձակուած ուսմերը 3000 մէթրո հեռուէն դրուած քանի մը մանուշափ հատուածեամբ երկաթէ տախտակները կը ծակեն կանցնին եղեր: Այս թնամթը Կարօլէն կայսր

Հարկեր:

Դարձեալ Գաղղոյ մէջ նոր տեսակ
ուսման մը հնարուեր է, որ զօրաց գուն-
դի մը մէջ ինկած ժամանակը մէկէն պայ-
թելով՝ հարկերի չափ մարդ կ'սպաննէ
կամ կը վերադարձնէ երբ:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Բարեգործական ընկերութեան դիւանը
ըստ որոշման իւր նախընտրած ատենին, ա-
ռաւելայ կ'ընտրուի քը 5 յունիս 4 մէկ քա-
նի կարեւոր գործերու համար ընդհանուր
ժողով պիտի գումարէ. ուստի կաղաչէ ըն-
կերութեան բաժանորդներուն որ նոյն օրը
ժամը 6 Էն մինչեւ 7ը Համագրեաց ընկերու-
թեան խորհրդարանը գտնուելու բարեհա-
ճին, իսկ փոքրը թիւ 13:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Բարեգործական ընկերութեան Տնօրէն Ժո-
ղով պատուիր կը համարի ծանուցանել աղագետ
ընկերաց, որ ընկերութեան նպատակին հա-
նելու պէտք եղած միջոցները արդէն որոշ-
ուած ըլլալով, ալ այսուհետեւ հարկ կ'ըլլայ
գրուած բաժիններուն ստակը օր յառաջ հա-
ւաքել: ուստի Տնօրէն ժողովը կը խնդրէ
որ բաժինին դեռ չլծարող ընկերները բարե-
հաճին ժամ առաջ ազատիլ այսպիսի աղագ-
ետիան ու քաղցր պարտքէ մը:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

1858 տարւոյն Մասեայ Աղանին
տարեկան գինը չի վճարող յարգի աղա-
ներուն վերջին անգամ կը փութանք ծա-
նուցանելու, որ թուականէն մինչեւ ամիս մը
իրենց պայման տրուած է. այս միջոցին
անդորրաւորները իրենց ներկայացուած ա-
տենը թող բարեհաճին ամսկապէս ի-
րենց պարտքը վճարելու: այս պայմանա-
ժամը լրանալուն, պիտի ստիպուինք՝ ա-
ռանց պատասխանատուութիւնը վարսիս
առնելու՝ իրենց անունները լրագրոյ մի-
ջոցաւ հրատարակել անաչառապէս:

Ս. Պօլիս 31 մայիս 1861
Գործակալ 1858 տարւոյն

Միջինհասարակ մայիս 3 թուով լուր
կուսան թէ յիշեալ քաղաքին հայ ժո-
ղովրդը մէջ ասիէց քանի մը տարի ա-
ռաջ ծաղած գեոմութիւնը՝ վիճակին ա-
ռաջնորդ գերապատիւ Տ. Մարտիկ Սար-
եպիկոսիան հայրական համոզել խրատ-
ներովն ու խոհական տնօրէնութիւններու
վը դադարէն ու առժամանակ մը անհե-
տանալէն ետեւ, անցեալները նորէն բո-
բոքերէն աստիկ ատուութեամբ և սովորա-
յոյժ շփոթութիւններով: Արդարեւ ա-
ռաջնորդը իրեն քաջ և անձնատուր հո-
վել՝ ժողովուրդեան մէջ բոբոքած խոռ-
վութեան հրեշտիկ լուրն առնելուն պէս,
ուրիշ գործերը մէկ դի ձգելով՝ Գաղա-
տիայէն Միջինհասարակ գացիր՝ անկողմա-
սէր և կարեկից ոգով մը խոռվութեան
պատճառները քննել, և իրազեղ և հա-
մոզել յորդորանքներովն ու խրատներով
ամենուն սիրտը գրաւել, կ'ընքին հա-
զարտեցուցեր և նորէն սէրն ու խաղա-
ղութիւնը վերահաստատել է:

Այս առթիւ յիշեալ բարեխնամ առաջ-
նորդը նաեւ ազգային Սահմանադրութեան
համեմատ գաղտնի քուէարկութիւն ընել
տալով՝ գաւառական ընդհանուր ժողովոյ
երեսփոխաններ և թեմական խորհրդոյ
անդամներ ընտրել տուել է, և ասոնց
ամեն մէկուն պաշտօնն ու պարտաւորու-
թիւնները իրենց հասկըցունելով՝ աղագ-
այն գործոց վարչութիւնը և եկեղեցեաց
ու դպրոցաց հոգաբարձութիւնը անոնց
յանձնել է:

Այս բարեկարգութիւնները և ասոնց
հետ սրբազան առաջնորդին աղագ և հա-
մոզել յորդորանքները՝ ամենուն սրտին
մէջ ազգասիրութեան ուսումնասիրու-
թեան և միաբանասիրութեան եռանդ մը
բորբոքել են, որ խիստ օգտակար արդիւնք-
ներ կ'ընայ ունենալ Միջինհասարակ հոյ
ժողովուրդեան յաւաքողութեանը հա-
մար:

Իսթիքնամ Առաջնորդին այս ազգա-

սիրական փորձն ու ջանքը՝ ըստ ինքեան
գովեստ մը ըլլալով՝ իրեն համար մեր կող-
մանէ գովութեան խօսքեր ընելն աւելորդ
կը համարենք:

Միտարկայէն հետեւեալ նամակը կը
գրեն մեզ:

Արդոյ եւ աղագետ խմբագրապետ Մա-
սիս Պատուական լրագրոյ:

Այս անգամ մայիս ամսոյ եօթնին կի-
րակի օրը քաղաքիս կեսօրիոյ Ս. Յակոբ-
եան վարժարանին տարեկան քննութեան ո-
րոշեալ օրը ըլլալով՝ յիշեալ վարժարանին
աշակերտաց քննութիւնը կատարեցաւ ինք-
կայութեան Գեր. Առաջնորդի քաղաքիս Տ.
Յակոբ ծերունազարդ Արքայան Արքեպիս-
կոսոսի բարեխնամ Հօր, և քանի մի ու-
սումնասէր վարդապետաց եւ վարժապե-
տաց եւ բազմախումբ ժողովրդոց հայոց
եւ քանի մի օտարազգեաց:

Աշակերտաց՝ ճարտասանութեան, քե-
րականութեան, թուաբանութեան, քաղա-
քական աշխարհագրութեան, Արքայան եւ
աղագային պատմութեանց, քրիստոնէական
վարդապետութեան, տաճկերէն գրագրու-
թեան եւ երաժշտութեան սկզբունքնե-
րու մէջ ցուցուցած յառաջադիմութիւն-
ները, եւ յաջողակ ու համարձակ պատաս-
խանները արդարեւ մեծապէս դո՛ւր քաւ եւ
զմայեցողք բոլոր հանգիստականաց սիրտը եւ
ուրախութեամբ լեցուց:

Յիշեալ վարժարանի առաջին եւ երկ-
րորդ տարիներուն քննութեանցը մեր նուա-
սութիւնը ներկայ գտնուելու պատիւ ու-
նենալով նոյն քննութեանց մանրամասն նկա-
րագրութիւնները ընելով թէպէտ ձեր Արդոյ
աղագայութեան հաղորդելու պարտ անձին
համարած էինք, բայց որ եւ ինչ պատճառ-
ներով նոյն քննութեանց հրատարակումը
համապատասխանութեամբ մը անցնելով տեսնելով,
այս երրորդ տարւոյն քննութեան տեղեկու-
թիւնը կը համապատասխան, բաւական համարուի
թիւնը ծոցով խորուած քննիչներուն ըս-
տորագրութեամբ վկայաւորել:

Մնամ եւ այն.
Ի 10 մայիս 1861.
Ի Կեսարիա

Պէշիկթաշէն հետեւեալ բերկրաւթ
նամակը կը գրեն մեզ:

Մեծարգոյ խմբագիր Մասիս լրագրոյ:

Աղագիս լուսաւորութեան եւ յառաջա-
դիմութեանը համար ձեր ունեցած քաղաքա-
քը եւ աղագայութեան ձեռնարկութեանց եւ-
թակայ բերկրաւթ տեղեկութիւններու լը-
րագրոյդ էջերուն մէջ տեղի հորինել քաջ
գիտելով, համարձակեցայ այս հետեւեալ յայ-
տարարութեան արժանի նամակս առ Ձեզ
ուղղել, զոր հրատարակելիք կ'ընդունիմ:
Յայտնի է ընթերցողաց՝ լրագրոյդ Արդոյ
բաժանորդներէն մէկուն անցեալ թերթեր-
նուդ մէջ Պէշիկթաշի բարեխորտ տիկնանց
աղագրուտ լուրը հրատարակելը, որուն կա-
տարելութիւնը ասպաղայ յոսուց մը ձգուած
էր. բայց բարեբաղդաբար յիշեալ ապագայ
յոսուց հիմնարկութիւնը իմ ներկայութեամբ
բո՞ւ ըլլալով՝ պարտք համարեցայ տեղեկու-
թիւն մը տալ ձեզ:

Անցեալ երեք քաղաքի օրը Ս. Մայիս թաղիս
բնակիչներէն աղագետ բաւական տիկնայք
կուսանաց դպրոցը հաւաքուցանու. ուր ու-
սումնասէր տիկնայք մը կողմանէ կարճաժամ
բայց աղագ ատնախօսութիւն մը կարգա-
ւելով ատենը բացուեցաւ. եւ ներկայից
հաւանութեամբ հոգաբարձու ժողովին ան-
դամները քուէարկութեան օրինօք ընտրե-
լիւ ընտրուեցաւ: Ուստի 15 մայիս շաբաթ
օրը դարձեալ դպրոց հաւաքուցանելով ըստ
Աղագային Սահմանադրութեան քուէհամարի
գործողութիւնը կատարելու. եւ 47 քուէ
խրկուած ըլլալով՝ քուէարկութեան համա-
մատ թաղիս երեսնի գերդաստաններէն տա-
սին եւ չորս արժանատու եւ ձեռնհաս տի-
կիներ ընտրուեցան, որոնք առաջիկայ շա-
բաթ օրը իրենց առաջին նիստը ընելու ո-
րոշեցին, դպրոցին ներքին բարեկարգու-
թեան եւ կարգադրութեան մասին պէտք
եղածը անօրինելու. որոնց ջանքը նկատ-
մամբ թիւ ժամանակէն դպրոցին աշակեր-
տականաց լուր հաստիարակութեամբ յառա-
ջադիմունուն ներկայիս մէջ յոյսեր կ'ըն-
մարուն:

Թաղիս Աղագային մանչ տղայոց դպ-
րոցին դասատու ըլլալով՝ Ի պաշտօնէ Տիկ-
նանց ժողովին թիւ ներկայ գտնուելու հար-
կաբուեցայ:

Արդ յիշեալ բարեխորտ եւ աղագետ
տիկնանց ըրած անձնատեղ ծառայութեանցը
իրեն տրուուր՝ աշակերտութեանց անուղա-
կի կողմանէ ժողովին անդամակից իւրա-
քանչիւր տիկնանց համար քաջօղջիկ կե-
նաց երկարութիւն կ'մաղթուի եւ իրենց
ձեռնարկութեանը բարեկամութեան կ'ինոգ-
րուի. եւ Ի դիմաց թաղիս երախտագէտ բը-
նակչաց՝ շնորհապարտ սրտից զգացումներ
իրեն ուղերձ կ'ուղղուին:

Ապա յուսով եմ որ ձեր Ազնուութիւ-
նը հաճութեամբ սրտի իմ խորին զգացման-
ցըս հաւատարմի ալ լրագրոյդ միջոցաւ առ
ժողովն մատուցանելու կ'ընդհանգի:

Մնամ եւ այն.
15 մայիս 1861
Ի Պէշիկթաշ
Խաչատուր
Պ. Փէշիկթաշեան

Երբոր մէկը պարբերական թերթ մը
կուենայ ձեռքը որուն մէջ ամեն ու-
ղածը կ'ընայ հրատարակել, ուրիշ թեր-
թի մը հետ վիճած ժամանակը իրաւունք
կուենայ՝ երրորդէ մը պահանջելու որ Ի
նպաստ իրեն միջամտութիւն ընէ, և իր
գրածներուն ու հրատարակածներուն ար-
ձագանգ ըլլայ:

Կանկ կարգէ դուրս և խմբագրական
օրինաց հակառակ պահանջում մը ըրեր
է արդոյ Պ. Յովհ. Պ. Տերոյնց (եր-
բեմն Չամուրճեան)՝ Արեւելեան Գար-
անուն պարբերական թերթին միջոցաւ:
Առաջարկէ է մեզ որ Մեղուն դէմ
հրատարակած իր մէկ նամակը մեզ ալ
անպատճառ հրատարակենք. — Ինչու
համար արդեօք. — Այս անգի հասկնալ
կուգէ թէ Մասիս իր բաժանորդներն
ի՞նչ աստիճան կը յարգէ. բանին ճշմար-
տութիւնը անոնց կը յայտնէ թէ թող
կուտայ որ անոնք ալ Մեղուն սուտը
իրեն ճշմարիտ կ'ընէ:

Այս տարօրինակ առաջարկութիւնը
իր պարզ իմաստին վերածելով՝ ըսել կ'ըլլայ
թէ. « որովհետեւ Պ. Տերոյնց կը վկայէ
թէ ինքը ճշմարիտ կը խօսի և Մեղուն
սուտ, ուրեմն պէտք է որ Մասիս Պ.
Տերոյնցին վկայութեանը հաւատայ և
հրատարակէ. ապա թէ ոչ՝ իր բաժա-
նորդներն յարգած չըլլար. Ահաւասիկ
զարհուրելի տրամաբանութիւն մը՝ որուն
քարերն անգամ չեն կրնար դիմանալ՝ ո՛ւր
ճիշդ մենք:

Բայց Պ. Տերոյնց մեր ընթերցող-
ներն յարգելու այս նոր կանոնը մեզի սով-
րեցուցած ժամանակը քանի մը զիտուոր
կէտեր մուծ թողուցեր է որ բացասու-
թեան կը կարօտին:

1. Ինչ է պատճառը որ Մասիս
ընթերցողները Մեղուն սուտը իրեն
ճշմարիտ պիտի կ'ընէ՝ և Երեւակին ճը-
մարտութիւնները գոնէ Մեղուն սուտին
չափ ալ չափոր կ'ընէ:

2. Մասիսը Մեղուն ոչ թարգմանն
է և ոչ երաշխաւորը. անոր հրատարա-
կած սուտը կամ ճշմարտութիւնը իր է-
ջերուն մէջ չէ հիւրընկալել. ուրեմն ինչ
չա՛ւ համար պիտի պարտաւորի Պ. Տե-
րոյնցին նամակը Արեւելեան Գարն կամ
Արեւակէն առնելով իր էջերուն մէջ հը-
րատարակելու քանի որ Մեղուն գրածը
չէ հրատարակած:

3. Մասիս ընթերցողները մինակ
Մեղուն կը կարգան. Երեւակ չէ՞ն կար-
դար. և Ինչ հարկ կայ մեզի գիտնալու
թէ մեր ընթերցողները այս կամ այն լը-
րագիրը կը կարդան թէ ոչ:

Պ. Տերոյնց այս բացատրութիւննե-
րէն զատ ուրիշ խիստ հարկաւոր կէտ
մ'ալ պակաս թողուցեր է. այն է իր վը-
կայութեան ճշմարիտ և Մեղուն սուտ
ըլլալուն ապացոյցը: Մենք այն ապացոյ-
ցը շատ փնտռեցինք ու չկրցանք գտնել
իր նամակին մէջ: Եւ որովհետեւ Պ. Տե-
րոյնց կը կարծէ որ Մասիս ընթերցող-
ները Երեւակ կամ Արեւելեան Գար չեն
կարդար, այլ միայն Մեղուն կը կարդան,
կամ առաջններուն ճշմարտութեանը չի
վստահելով՝ վերջինին սուտը իրեն ճշմա-
րիտ կը կ'ընէ (այս ալ տեսալ մը յարգանք
է), ուրեմն հարկ է որ իր պաշտպանողա-

կան յօդուածներուն լրագրոյս մէջ կի-
նուիլը պահանջել առաջ՝ առ ամենակա-
րեւոր պահասը լեցնել. ապա թէ ոչ, վա-
ղը Մեղուն ալ կ'ընէ նոյն պահանջումը
կրնէ, և իրաւունք ալ կուենայ ընելու.
այն ժամանակը բնականաբար երկու ճը-
մարտախօս կամ երկու ստախօս ներկա-
յացուցած կըլլանք մեր արդոյ ընթերցող-
ներուն, ըստ փոխադարձ վկայութեան
արդոյ Պ. Տերոյնցին և Մեղուն: Աս
ալ խիստ արտաւայ յարգանք մը կ'ըլլայ,
որով կարծենք շատ չեն անխորժի մեր
արդոյ ընթերցողները:

Մեծնուայ Նալմատիս լրագիրը իր
399 (մայիս 20) թուովը յօդուած մը հը-
րատարակած է, որուն մէջ Միւնստիին
հետ բացած վիճարանութիւնը կ'ընել ու-
ղելով, խաղաղասիրութեան խոհեմու-
թեան և ուրիշ խմբագրական կատարե-
լութեանց խրատներ կուտայ ընդհանրա-
պէս ամեն Հայ լրագիրներուն:

Դժբաղդաբար այն խրատներուն մէջ
ու միայն խաղաղասիրութեան նշան մը չի
տեսնուիր, այլ ընդհակառակն անցեալ
տարուան ձանձարի և կրնանք բտել զըզ-
ուելի բանախօսները նորէն սկսելու
մարմաջ մը: Մեք մեր բաժինին տը-
ձակուած քարերը արհամարհանօք ետ
դարձունելով՝ բանախօսէ կը խոր-
շենք. բայց նոյն յօդուածին մէջ աղագ-
ային Սահմանադրութեան նկատմամբ հեգ-
նութեան կամ թշտամանաց երեւոյթ ունե-
ցող պարբերութեան մը առջեւ լուռ և
անտարբէր կենալը, աղբիւր զգացմանց դէմ
մեղմնել կը համարինք. մանաւանդ երբ
կը տեսնենք որ այն խօսքերը մի և նոյն
անհաճոյ տպաւորութիւնը ըրած են ամեն
Հայ ընթերցողաց վրայ: Եւ թէպէտ
քիչ մը վարը քանի մը յարգական խօս-
քեր կան նոյն նիւթին վրայ, սակայն վերի
պարբերութեան դէժ տպաւորութիւնը
չեն կրցած աւելի, և շատերը ասիւր
« գլուխը կտրել և ետքը մօրուքը սանտ-
րել » կը կոչեն:

Ուղեկնք հաւատալ որ այն անհաճոյ
խօսքերը չէ թէ գիտմամբ այլ անմատ-
րութեամբ գրուած ըլլան. բայց առ ալ
զարձեալ խոհեմութեան պակասութիւն
մընէ՝ մանաւանդ այնպիսի լրագրոյ մը հա-
մար, որ նոյն յօդուածին մէջ ծայրէ Ի
ծայր խոհեմութեան խրատներ տուած է
բոլոր Հայ լրագիրներուն:

« Օգտը խրատեմ, և ես ինքն ան-
փորձ եմ »:

Համայնեաց ընկերութիւնն իր կա-
նոնադրութիւնը վերաբնած ըլլալով, լը-
րագրոյս մէջ հրատարակուիլը կը խնդրէ:

Ազնիւ Տեր.
Համագրեաց ընկերութեան կողմանէ պա-
տիւ ունիմ խնդրելու ձեզմէ որ ձեր սովո-
րական ազնուութեամբը բարեհաճիք հրա-
տարակել ձեր պատուական օրագրին մէջ
թղթովս հանդերձ յուրաքանչեւ Համագրեաց
ընկերութեան նոր կանոնադրութիւնը:

Գաբուուրար 2. Ը.
Կ. Պօլիս 1861 մայիս 26

Համագրեաց ընկերութիւնը իւր բոլը
նպատակին համեմուտ և աւելի զիւրու-
թեամբ յառաջանալու համար հարկաւոր սե-
պեց իւր կանոնադրութիւնը քննել և բա-
րեկարգել. ուստի այս նպատակաւ 1861 ապ-
րիլ 2 և 16 ին գունդարեալ ընդհանուր ժո-
ղովքներով փոփոխեալ յետագայ կանոնադ-
րութիւնը կը ծանուցանէ Հայազգի հասա-
րակութեան:

Կանոն Ա. Համագրեաց ընկերութեան
նպատակը ազգիս բարիք ընել է ուսումնա-
կան կրթութեամբ եւ օգտակար գիտու-
թեանց եւ արուեստից միջոցները տարածե-
լով եւ իր ծախիւքը երկրորդական եւ ար-
տաքին դպրոցներ եւ վարժարաններ հաստա-
տելով, եւ այս ընկերութիւնը բաժանաբար
կան է:

Բ. Առանց կրօնի եւ վիճակի խտրու-
թեան ամեն Հայազգի պիտի կարենայ այս
ընկերութեան բաժանորդ ըլլալ եւ յան-
նայնի հաւատար իրաւունք ունենալ:

Գ. Համագրեաց ընկերութեան մէկ բա-

Գ. Ս. ԻՆՏԻՆԶԵՆԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՄ ԼՐԱԿՐՈՑ

Կ.ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՅ